

Amatorskie sceny teatralne i kinematograf w Rejowcu .

(Krótki rys)

Teatry amatorskie w dziejach Polski miał bogatą tradycję . Pełniły i nadal pełnią doniosłą rolę w naszej narodowej kulturze . W latach niewoli rosyjskiej na Ziemi Chełmskiej stanowiły ważną rolę w zachowaniu i propagowaniu polskości , tym bardziej doniosłą , gdyż w zamyśle zaborcy Ziemia Chełmska miała być wydzielona z Królestwa Polskiego i zintegrowana na stałe z cesarstwem rosyjskim, tym samym była w szczególności sposobu poddawana rusyfikacji ¹ , pomimo łagodniejszego traktowania po zastosowaniu ukazazu o tolerancji religijnej w 1905r

W latach osiemdziesiątych XIX wieku istniała w Rejowcu amatorska scena teatralna². Repertuar wszystkich scen teatralnych był kontrolowany³. Żaden teatr nie mógł sobie pozwolić na swobodny układ repertuaru. Od 1854 roku istniał Warszawski Komitet Cenzury , nadzorowany przez namiestnika [od 1874r. przez generała gubernatora warszawskiego] podlegał bezpośrednio Głównemu Zarządowi do Spraw Prasowych MSW w Petersburgu . Taki stan organizacyjny trwał do połowy 1915 roku. Ze względu na wszechobecną cenzurę w latach 1904 – 1915 repertuar teatru amatorskiego Rejowcu i nie tylko , miał charakter wyłącznie rozrywkowy⁴. Radykalne zmiany w repertuarze nastąpiły po roku 1915 . Było to związane z wynikiem zaistniałej zmiany sytuacji politycznej. Zaborca rosyjski uciekł , a w jego miejsce przybyli Austriacy i Niemcy. – jako wynik działań wojny światowej . Lata 1915 – 1918 to wręcz eksplozja dotychczas dławionych przez carat uczuć patriotycznych . Organizowano wiele uroczystości narodowych z okazji przypadających rocznic : Konstytucji 3 Maja , rocznicy kościuszkowskiej⁵, powstania listopadowego , styczniowego. Miejscowa scena włączyła się bardzo aktywnie w obchody rocznicowe , wystawiając sztuki o treściach patriotycznych , które dotychczas były zakazane przez cenzurę . Były to jednakże efemerydy , sporadycznie organizujące występy.

Okres 20- lecia między-wojennego to dalszy dynamiczny rozkwit amatorskich zespołów teatralnych w Rejowcu . Spektakle wystawiali dorośli i młodzież szkolna . Teatrzyki dziecięce prowadzili miejscowi nauczyciele .

Działy amatorskie zespoły : przy Cukrowni Rejowiec , Straży Ogniowej⁶ w Rejowcu , szkole powszechnej⁷ w Rejowcu. Wystawiano wiele sztuk i przedstawień . Uświetniano nimi uroczystości kościelne , państwowe i ważniejsze rocznice historyczne .

Przetrwało wiele opisów i fotografii dokumentujących ich działalność . Przy każdej nadarzającej się okazji podkreślano przywiązanie do Ojczystego kraju , nawet wtedy gdy Polski nie było na mapie Europy . Nie zawsze na fladze prawidłowo umieszczali kolor biały i czerwony , ale zawsze był tam Orzeł Biały .

¹ Pisano w „ Cholmskaja Ruś „ 1912 Nr.18 s.12 „ (...) w czwartek wieczorem 20 IV 1912 w Chełmie otrzymano depeszę od prawosławnego biskupa Eulogiusza : - Chełmski projekt ustawy przyjęty . Ogłoscie wszystkim i odprawcie nabożeństwo przed Matką Boską „ . Prawosławny biskup chełmski Eulogiusz był gorącym zwolennikiem oderwania Ziemi Chełmskiej od Królestwa Polskiego i zwalczania polskości na tych ziemiach .

² R. Gerlecka - „, Lata 1864 – 1905 [w] Z przeszłości kultury Lubelszczyzny„, 1978 s. 258 – 260 .

³ W aktach Gubernatora Lubelskiego zachowały się spisy sztuk , które nie podlegały cenzurze np. z 1908 , 1912 , 1913 i 1914 roku.

⁴ Z wielkim powodzeniem grano jednoaktową krotoczwilę autorstwa J.K. Galusiewicza zatytułowaną - „ Aby handel szedł „ .

⁵ 14 października 1917 roku – 100 – lecie śmierci T. Kościuszki . Kolo teatralne dorosłych wystawiło sztukę pt. „ Kościuszko pod Raclawicami „, Wł. Anczyca w reżyserii Piotra Szedla .

⁶ Specjalnie wybudowana scena w budynku remizy strażackiej .

⁷ Te przedstawienia teatralne młodzieży , które były prezentowane społeczności rejowieckiej , kiedy od widzów pobierano opłaty . Dochód zazwyczaj był przeznaczany na potrzeby szkolne .

Zachowały się zapisy z przebiegu uroczystości poświęcenia nowo wybudowanej remizy strażackiej . Naoczny świadek przedstawił tą uroczystość w sposób następujący :

(...) ,, Dnia 26 października 1924 roku odbyło się o godzinie 3-iej po południu w Rejowcu uroczyste poświęcenie Remizy Strażackiej . Wieczorem o godzinie 8 kółko amatorskie przy straży w tej że remizie na nowo wybudowanej scenie odegrało komedię Przybylskiego ,, Wicek i Wacek ,, . Poświęcenia dokonał ks Zakrzewski , proboszcz rejowiecki , który następnie wygłosił okolicznościowe przemówienie o treści religijnej .. Po skończonej ceremonii religijnej specjalnie sprowadzona na ten dzień orkiestra straży pożarnej z Siennicy Różanej powiatu Krasnostawskiego odegrała Rotę i Mazurka Dąbrowskiego . Następnie przy dźwiękach tej że orkiestry i orkiestry rejowieckiej odbyła się defilada straży . Po defiladzie uczestnicy uroczystości powrócili do sali, gdzie na estradzie zasiedli członkowie zarządu straży . Przewodniczył pan Nowakowski dziedzic z Krzywowoli i udzielił głosu naczelnikowi straży panu Sikorskiemu właścicielowi apteki w Rejowcu , który w przemówieniu swoim opisał powstanie straży i budowę remizy . Korzystając z okazji uroczystości Sienkiewiczowskiej , wygłosił dłuższe przemówienie o H . Sienkiewiczu i Jego dziełach p. Turewicz nauczyciel miejscowy . Przedstawienie na ogół biorąc wypadło zupełnie dobrze i dostarczyło widzom bardzo miłych wrażeń . Jest to zasługa pani Szedłowej żony kierownika miejscowej szkoły , że z materiału całkiem surowego potrafiła dojść do takiego rezultatu . Po skończonym przedstawieniu aktorzy amatorzy odśpiewali ,, Rotę ,, . Jest to godne zaznaczenia iż p. Szedłowa zakończyła przedstawienie odśpiewaniem pieśni narodowej , nadając tym sposobem patriotyczny charakter sztuce teatralnej . Potem nastąpiła zabawa taneczna , na której młodzież rejowiecka bawiła się ochoczo do rana ,,

Inną relacje z uroczystości otwarcia remizy przedstawiono w gazecie chełmskiej ,, Zwierciadło ,, z dnia 8 XI 1924 roku Nr. 45/70 .

,, Poświęcenie Remizy Straży Pożarnej w Rejowcu ,,

(...) ,, O godz. 8-iej wieczorem ma być przedstawienie , tymczasem korzystam z okazji , by obejrzeć salę i dowiedzieć się szczegółów dotyczących straży . Budynek jest dużych rozmiarów szopą : wewnątrz mieści rekwizyty strażackie (w tej chwili usunięte na podwórze) . Na przedzie Sali zbudowana została scena , która swoimi nowymi dekoracjami sympatycznie wygląda , przed sceną na wzór dobrze urządzonych teatrów jest miejsce dla orkiestry . Dziwnym mi się wydaje , że prezes straży w tak uroczystej chwili jest nieobecny , ale dowiaduję się , że nie tylko prezes ale i inni członkowie zarządu straży niezbyt się nią interesują . Cała prawie praca i odpowiedzialność spada na barki naczelnika p. M. Sikorskiego , któremu pomaga z zarządu tylko sekretarz p. Cegłowski . Temu dzielnemu i energicznemu naczelnikowi zawdzięczać należy istnienie straży i zbudowanie remizy , do której dokończenia dołożył sporo z własnej niezbyt bogatej kieszeni . Rozglądam się , kto z Chełma p[przyjechał , okazuje się , że nie licząc Waszego sługi , czytelnicy , obecnym jest tylko

p. Sosnowski – komendant straży . Poza tem nikogo , ani przedstawiciela starostwa , ani sejmiku . Zaproszenia zostały kilka dni temu wysłane , a jednak nikt się nie zjawił . Smutne to daje świadectwo o tych władzach , że nie zwracają uwagi na objawy życia organizacyjnego i kulturalnego na wsi , tj. u podstaw państwowości . Obywatele powinni władzę widzieć i znać nie tylko nakazów karnych i administracyjnych Lubrzy płaceni podatków , lecz i wtedy gdy obywatele ci obchodzą uroczystości o znaczeniu społecznym , , .

(...) , „ Z nastaniem zmroku zabłyśły na sali lampki elektryczne (Chelmie czy ci nie wstyd) . poczęli się schodzić amatorzy biorący udział w sztuce w liczbie 20 osób . Inteligencji w tym zespole brak . Podobno nauczycielstwo rejowieckie odmówiło udziału dlatego , że byłoby to straceniem , , powagi , , . jedynymi inteligentami w kółku są pani Szedłowa żona kierownika szkoły w Rejowcu i naczelnik p. Sikorski (On wszędzie) , ale oni pozostawili sobie pracę kierowniczą , udziału w sztuce nie biorą . Odbywają się ostatnie przygotowania i charakteryzacja , której dokonywa miejscowy mistrz odmuzyki , pan Szmul⁸ ... zapomniałem nazwiska . Przed rozpoczęciem przedstawienia , p. Sikorski zwrócił się do szczerze przepelnionej publicznością sali , z prośbą o pobłażliwość dla amatorów występujących pierwszy raz na scenie i mających bardzo krótki termin do wyuczenia się ról . Kilka minut po 8 (punktualności mógłby się również Chelm uczyć od Rejowca) rozpoczęło się przedstawienie , które na ogół biorąc wypadło zupełnie dobrze i dostarczyło widzom bardzo miłych wrażeń . Widać to było z roześmianych twarzy . Jest to wielka zasługa pani Szedłowej , że z materiału całkiem surowego , który nie tylko , że nie był ani razu na scenie , ale po większej części sceny nie widział , a nawet w pewnych wypadkach czytać umie tylko , , drukowane , , - potrafili dojść do takiego rezultatu . Usterki były : nawet dość znaczne . Jednak zrozumienie intencji autora oraz szczerze chęci i zapał w jakim szła cała akcja , zacierają wszystkie wady . Po skończonym przedstawieniu , amatorzy odśpiewali chórem „ Rotę „ , , której publiczność wysłuchała stojąc . Jest to godne zaznaczenia , iż p. Szedłowa zakończyła przedstawienie odśpiewaniem pieśni narodowej , nadając tym sposobem patriotyczny charakter premierze teatralnej . Potem nastąpiła zabawa taneczna , której dziarska młodzież bawiła się ochoczo do rana , , .

W remizie obok pomieszczenia na sprzęt p/ pożarowy była duża scena teatralna . W razie potrzeby pomieszczenie remizy zamieniano w salę widowiskową . Przy straży działały amatorskie zespoły teatralne . Swój repertuar prezentowali nie tylko przed własną widownią . Pokazywano inscenizacje szkolne z okazji różnych rocznic . Remiza spełniała też rolę sali zebrań gminnych . W razie potrzeby zamieniana była na salę balową . Ogniskowało się w niej życie kulturalno- oświatowo-rozrywkowe Rejowca . W tym czasie w całym powiecie chełmskim remizy strażackie posiadały tylko trzy jednostki a w tym Rejowiec.—

Dnia 4 czerwca 1933 roku **zespół amatorski pracowników cukrowni** odegrał 3-aktową komedię Bałuckiego „ Radca pana Radcy „ reżyserowaną przez p. St. Świcę . Dochód z tego przedstawienia również był przeznaczony w całości na ogrodzenie szkoły .

⁸ Od autora - Szmul Rejtnerajzner , grał na skrzypcach w czasie niemych seansów filmowych .

Miały swoje amatorskie zespoły teatralne też i mniejszości narodowe : Żydzi i Ukraińcy (byli żołnierze Atamana Simona Petlury ⁹) . Wszystko zostało przerwane wraz z wybuchem wojny światowej w 1939 roku. Przez okres okupacji niemieckiej scena teatralna w Rejowcu przestała istnieć . Po zakończeniu działań wojennych amatorski teatr nie wznowił swojej działalności. Różne tego były przyczyny , najważniejsza – czynnik ludzki (wiele osób po wojnie nie powróciło do Rejowca)

Sporadycznie , w maju 1946 roku miejscowa Straż Ogniowa na własne cele odegrała sztukę p.t. „ Panna rekruta „ , Ówczesni „ , cenzorzy „ , przyznawali po przedstawieniu , że na ogół wypadła imponująco . Dochód z przedstawienia przeznaczono na kupno samochodu dla straży .

Przy Cukrowni Rejowiec ¹⁰ w latach 60 – tych XX wieku w sposób profesjonalny była prowadzona świetlica zakładowa a później Zakładowy Dom Kultury w , którym zatrudniono Stanisławę Żurbicką ¹¹ na stanowisku kierownika etatowego.

Kinematograf

Początki kina sięgają końca XIX wieku . Pierwszym filmem prezentowanym publicznie było „ Wyjście robotników z fabryki Limiere w Lionie „ . Twórcami tego 2 minutowego obrazu byli bracia A. I L. Limiere .

Pokaz odbył się 28 grudnia 1895 roku w Salonie Indyjskim w podziemiach paryskiej Grand Cafe przy Bulwarze Kapucynów. W pokazie uczestniczyło 35 osób . Bracia Limiere osiągnęli oszałamiający sukces . Zainteresowanie filmem rosło błyskawicznie . Geoges Melies ten nowy rodzaj rozrywki z ciekawostki jarmarcznej przerodził w widowisko . W 1898 roku powstaje pierwsze filmowe atelier . O kinematografii w guberni lubelskiej można mówić gdy po raz pierwszy w styczniu 1899 roku uruchomiono w Lublinie „ sinematograf „ . Gwałtowny wzrost jego popularności spowodował , że ten nowy rodzaj sztuki i rozrywki opanowywał co raz to nowe miejscowości . Jedynym ograniczeniem w jego żywiołowej ekspansji była bariera związana z dostępnością do elektryczności , bez której nie mógł pracować projektor kinowy . Po części poradzono sobie z tym stosując niezależne zasilanie elektryczne po przez stosowanie indywidualnych agregatów prądotwórczych .

W powiecie chełmskim o początkach kinematografu (kina) można się dowiedzieć z treści pisma datowanego na dzień 5 kwietnia 1910 roku skierowanego do Rządu Gubernialnego w Lublinie przez Naczelnika powiatu chełmskiego w którym donosił : „ W

⁹ Dość szczególny status miała w Polsce grupa Ukraińców – Kozaków Dońskich . Byli oni żołnierzami Atamana Simona Petlury . Część z nich znalazła schronienie w Rejowcu . Przybyli po roku 1920 , tworząc zarazem największą diasporę „ petlurowców „ w kraju . Otrzymali status uchodźców politycznych . Pod patronatem Ukraińskiego Centralnego Komitetu (UCK) założyli w Rejowcu własną bibliotekę , przedszkole , chór i amatorski zespół teatralny . W swojej świetlicy wyposażonej w scenę wystawili pierwsza sztukę teatralna pt. „ Żydówka Wychreska „ .

¹⁰ Wzmianki w sprawozdaniu cukrowni Rejowiec z dnia 14.05.1949r.

¹¹ Żurbicka Stanisława – aktorka , wcześniej występowała na scenie teatru lwowskiego, a potem teatru krakowskiego. Reżyserka i aktorka sceny w Zwierzyńcu. Grała 48 razy rolę Berty w dramacie L. Kruczkowskiego „ Niemcy „ . Pisała wiersze.

powierzonym mnie powiecie znajduje się jedno urządzenie kinematograficzne w budynku cyrku – teatru „ Syrena „ Eugeniusza Bieleckiego i Spółki w mieście Chełmie , na które zgodę wyraził Wydział Budowlany – protokołem zatwierdzającym przez Pana Gubernatora 8 marca 1910 roku pod numerem 86/141 „ -

W Rejowcu staraniem Radlińskich a przede wszystkim Mieczysława Radlińskiego utworzono w 1918 roku pierwszy kinoteatr (kinematograf) .

W nieoficjalnych materiałach istnieją wzmianki o działalności kinematografu w Rejowcu w roku 1911 . Jest to o tyle prawdopodobne gdyż lokalna elektrownia o ograniczonym zasięgu była w Rejowcu już w roku 1908 . Jak wiadomo do pracy urządzeń kinematograficznych niezbędna była energia elektryczna . , co czyni te przypuszczenia wielce prawdopodobnymi do czasu odnalezienia materiałów źródłowych ¹² .

W związku z powyższym w świetle dostępnych materiałów należy przyjąć , że początki kina w Rejowcu sięgają roku 1918 . Byłby to jeden z pierwszych kinematografów w pow. chełmskim . Właściciel projektoru kupował też i zestaw filmów . W poszukiwaniu nowej publiczności właściciele kinematografów musieli prowadzić działalność objazdową . Potwierdza ten fakt poniżej prezentowany dokument z zaznaczeniem , że działalność zarobkowa obejmowała Ziemię Lubelską (obszar Ziemi Lubelskiej) W trakcie projekcji filmów niemych rejowiecki skrzypek Szmul Rejtnerajzner wykonywał podkłady muzyczne .

Klasa IV miejscowości
No 297

III kategoria
Cena 64 Kr. – hal.

Świadectwo Zarobkowe

Dla przedsiębiorstwa handlowego przemysłowego

Kinoteatr

Na rok tysiąc dziewięćset dziewiętnasty

Nazwisko przedsiębiorcy - *Mieczysław Radliński*

Miejsce wykonywania – Ziemia Lubelska (obszar Ziemi Lubelskiej)

Wydane przez Inspektorat Skarbowy
W Chełmie , dnia 30 grudnia 1918 roku.

Ważne do dnia 31 grudnia 1919 roku

Inspektor Skarbowy
(*podpis nieczytelny*)

Powyżej cytowany dokument , zaświadcza o istnieniu kinoteatru w Rejowcu

Pierwsza stała siedziba kinoteatru mieściła się w drewnianym budynku przy ul. T. Kościuszki . Właściciel koncesji (patentu) był zobowiązany wpłacać na rzecz gminy stosowną opłatę .

Przykładowo - w roku 1924 za patent II kategorii , opłata wynosiła 7 zł.

¹² Wzmianki o elektryfikacji Rejowca znajdują się w archiwum lubelskim .

Nowy budynek na potrzeby kina „ Bajka „ został wzniesiony przez p. Mieczysława Radlińskiego w roku 1927. , przylegający do ul. Bożniczej (obecnie ul 22 lipca Posiadał 110 miejsc siedzących .

Dom Handlowy
ESTEFILM

No 50865-I-f
L.B.

Warszawa dn. 29 sierpnia 1928 r.
Marszałkowska 112
Telefon 260-72 i 60-72

Do

Szanownej Dyrekcji kina „ Bajka „
Rejowic

Przy niniejszem przesyłamy WP. Kwit No. 32- na opłacone ubezpieczenie kabiny kina WP.

I załącznik .

Z poważaniem
Dom Handlowy
ESTEFILM
/ - / Paweł Zagrodziński

Powyższy dokument z roku 1928 pośrednio potwierdza ,że w Rejowcu wcześniej istniało stałe kino o nazwie „ Bajka „

Właściciele kinematografów zrzeszali się w Związku Polskich Zrzeszeń Teatrów Świetlnych . Pan Mieczysław Radliński należał do związku w Warszawie , gdyż w roku 1931 nie istniało w województwie lubelskim lokalne Zrzeszenie Właścicieli Teatrów Świetlnych . Nie było też takich zrzeszeń w województwie stanisławowskim i tarnopolskim . Członkowie zrzeszenia opłacali miesięczne składki w zależności od ilości miejsc w ich kinematografach i tak :

1 od 150 miejsc do 300 – zł 10 ,-
2 od 300 „ „ 500 – zł 15 ,-
3 od 500 „ i więcej - zł 20 ,-

Jednorazowy wpis do Zrzeszenia wynosił zł 25,-

Ciekawym zapisem regulującym działalność kina są dokumenty z roku 1937 mówiąca o zasadach związanych z działalnością kinoteatru i bezpieczeństwem widzów w czasie trwania seansu filmowego

Otrzymując pozwolenie ¹³ na prowadzenie przedsiębiorstwa publicznego wyświetlania filmów w kinematografie „Bajka„ w Rejowcu należało spełnić następujące warunki :

- 1 W w/w przedsiębiorstwie będzie wyświetlane co najmniej !0% filmów produkcji polskiej .
- 2 Będą wyświetlane aktualności Polskiej Agencji Telegraficznej .
- 3 Będą od czasu do czasu specjalne przedstawienia dla dzieci i młodzieży .
- 4 Przy wyświetlaniu każdego filmu będzie ogłaszany wiek osób od którego oglądanie filmu jest dozwolone .
- 5 Przedstawienia będą rozpoczynane ściśle według czasu oznaczonego w ogłoszeniach .

¹³ Opracowano na podstawie – Pozwolenia – wydanego Panu Mieczysławowi Radlińskiemu na prowadzenie publicznego wyświetlania filmów (kinematografu) p. n. „ Bajka „ w Rejowcu . Wojewoda Lubelski Nr. PSW. 1/25/37 . dnia 19 kwietnia 1937 roku .

- 6 Wyświetlanie filmu dla publiczności będzie trwał najpóźniej do godziny 24 . W niedzielę i święta pierwszy seans nie może się zaczynać wcześniej niż o godzinie 14 .
- 7 Przerwy między seansami nie będą dłuższe niż 15 minutowe .
- 8 Wyświetlanie reklam nie będzie trwało dłużej niż 10 minut przy każdym seansie .
- 9 Wyświetlanie aktualności, względnie filmy krótkometrażowe stanowiące dopełnienie programu , będą się zmieniały najpóźniej ze zmianą każdego programu z wyjątkiem aktualności P.A.T-nej .które mogą się zmieniać , raz na tydzień nawet przy częstej zmianie programu .
- 10 Do czasu wydania odpowiednich przypisów będą przestrzegane następujące normy porządkowe :

a) Najpóźniej w dniu przedstawienia należy zgłosić powiatowej władzy administracji ogólnej program przedstawienia filmowego , składając równocześnie oryginalne pozwolenie lub ich duplikaty , wydane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych , uprawniające do publicznego wyświetlania filmu : , rejentalne odpisy pozwoleń lub ich duplikaty względnie inne odpisy i zaświadczenia nie będą uważane za wystarczające .

b) Przedsiębiorca winien prowadzić „ Księgę kontroli filmów „ - według ustalonego przez władzę wzoru . Książkę tę winien przedsiębiorca przedstawić Starostwu równocześnie z dokonaniem czynności opisanej wyżej w punkcie a) .Książka kontroli filmów powinna znajdować się stale w kinie w czasie wyświetlania filmu .

c) Zatwierdzony przez władzę budowlaną plan widowni z oznaczeniem wejść i wyjść oraz ilości miejsc na widowni winna być uwidoczniona przy głównym wejściu na widownię oraz przy kasach , nadto przy wejściach i wyjściach oraz na drodze do nich powinny być umieszczone odpowiednie napisy względnie znaki orientacyjne .

d) Nie mogą być na widowni dostawiane krzesła i ławki lub wpuszczana publiczność ponad normę przewidzianą w planie .

e) Przejścia nie mogą być tamowane oraz zastawiane meblami lub innymi przedmiotami , utrudniającymi opuszczenie widowni .

f) Światła bezpieczeństwa w czasie obecności widzów na widowni winny być zapalone .

g) Drzwi zapasowe w czasie przedstawienia powinny być udostępnione publiczności do wyjścia w każdej chwili .

h) Urządzenie lokalu przedsiębiorstwa zostanie dostosowane zgodnie z zarządzeniem Starosty Powiatowego Chełmskiego do wymogów bezpieczeństwa i zdrowia publicznego .

i) W lokalu kinematografu winno być zarezerwowane stałe miejsce dla dyżurnego funkcjonariusza straży pożarnej , ustalone w porozumieniu z naczelnikiem straży , ponadto zaś na widowni – jedno stałe bezpłatne miejsce dla dyżurnego funkcjonariusza Policji Państwowej .

W Rejowcu sporadycznie działało też i kino „ Wersal „ , co potwierdza odnaleziony pod szalunkiem plakat na ścianie budynku mieszkalnego przy ul. Kościuszki podczas prowadzonych prac remontowych . Kino w Rejowcu w czasie okupacji przerwało swoją działalność .

Po zakończeniu działań II wojny światowej p. Mieczysław Radliński poczynił starania o otwarcie kina w Rejowcu . Kino miało być uruchomione na przełomie lat 1948/ 49.i nosić nazwę nosiło „ Mewa „ . Ostatecznie podjęto decyzję o stosownym zezwoleniu w następnym roku.

----- „ -----

Rejowiec dnia 13 września 1950 roku

Dokonano przeglądu sali przeznaczonej na **Wiejskie Stałe Kino** w miejscowości Rejowiec powiatu Chełm .

Komisja :

1. **Ostrowski Marian** – Przewodniczący GRN
2. **Stępiak Zbigniew** – Przedstawiciel Filmu Polskiego
3. **Radliński Mieczysław** – właściciel obiektu

Budynek – murowany stanowiący własność prywatną ob. Radlińskiego Mieczysława , wybudowany specjalnie z przeznaczeniem na kino . Długość sali -13 mb , szerokość -6 mb i wysokość 3,80 . Sala posiada jedno wejście do poczekalni posiadające pomieszczenie na kasę . Specjalnie wybudowana kabina projekcyjna z osobnym wejściem . Na sali dwoje drzwi wyjściowych i dwa okna .

Krótkie uzasadnienie - ,, *Osada Rejowiec liczy około 3000 mieszkańców , szkołę 11-letnią i Rolniczy Ośrodek Szkolenia oraz Szkołę Rzemieślniczą przy Cementowni . Na terenie Osady znajduje się PGR Hruszów (1 km) , cukrownia , tartak , 3 młyny , gorzelnia ,, ..*

W dniu 20 września br. oddelegować do Lublina na ulicę Pstrowskiego (siedziba Film Polski) Radlińskiego Mieczysława i Pleszczyńskiego Kazimierza , którzy wraz z innymi zostaną wysłani na kurs specjalistyczny do Krakowa .

----- ,, -----
Ostateczny termin otwarcia kina ustala się na drugą połowę miesiąca października 1950 roku .

Kierownik **Stalego Wiejskiego Kina w Rejowcu** - ob. Radliński Mieczysław . Kino miejscowe było czynne 3 dni w tygodniu . (1950r.) Szeroka taśma w kinie . Omawiano zagadnienie na sesji rady a zapisano w protokole Nr 1 z dnia 1.02.1953 roku w uchwale Nr 1 .

----- ,, -----
Na kurs kierownika kina i kinooperatora zostali wysłani do Gdańska Mieczysław Radliński (kierownik) i Kazimierz Pleszczyński (kinooperator) . Tam zostali przeszkoleni na aparatach filmowych o szerokości taśmy filmowej 16 milimetrowej . Po projektorach na taśmę 16 mm kino zostało wyposażone w projektory TK produkcji niemieckiej na taśmę 35 mm, posiadające jako źródło światła lampy żarowe .

Filmy wyświetlano w następujące dni tygodnia : wtorki, środy , czwartki , piątki , soboty i niedziele . W niedzielę były trzy seanse filmowe :

o godz. 15 – bajki , o godz. 17 i 19 .

Filmy pełnometrażowe poprzedzała kronika filmowa . W kinie Mieczysława Radlińskiego było 110 miejsc . Radliński otrzymał też zezwolenie na prowadzenie kina półstałego (objazdowego) . Filmy wyświetlano w następujących miejscowościach :

Krupe – w świetlicy strażackiej przy szosie Krasnystaw – Rejowiec .

Zawadówka – w tartaku

Zawadówka – Janów – dla żołnierzy budujących składy paliwa (obecnie CPN Zawadówka)

Marysin – w szkole

Hruszów – sporadycznie w świetlicy (barak Nr I)

Pawłów

Rejowiec Fabryczny – Morawinek i w świetlicy Cementowni ,, Pokój ,,

Dużą popularnością cieszyło się sezonowo – okresowe kino przy szkole w Rejowcu.¹⁴

Co jakiś czas Okręgowy Zarząd Kin (OZK) w Lublinie organizował kursy doskonalące operatorów kinowych , które najczęściej były prowadzone w Puławach . Specjalna komisja z OZK sprawdzała co jakiś czas umiejętności kinooperatorów tak praktycznie jak i teoretyczne .

Natomiast po przeniesieniu kina „ Mewa „ do Zakładowego Domu Kultury przy Cukrowni Rejowiec zwiększyły się miejsca siedzące do 250 miejsc. W projektorach zainstalowano lampy łukowe .

Z wielką pompą , corocznie , obchodzono dni związane z Festiwalem Filmów Radzieckich , które zazwyczaj organizowano od 9 IX – 9 X . Rozwieszano specjalne plakaty informujące . Na tych seansach frekwencję zapewniano obowiązkową obecnością dzieci i młodzieży szkolnej.

Po roku 1989 wraz z nieograniczonym dostępem do nowych technologii , zapisywania obrazu i dźwięku , zaczyna spadać zapotrzebowanie na kino w starym stylu . To w konsekwencji doprowadziło do jego ostatecznego zamknięcia .

W historii powojennej kina , kinooperatorami byli :

- 1 Kazimierz Pleszczyński - pracował parę miesięcy
- 2 Szczepaniak – pracował około 18 miesięcy
- 3 Zdzisław Gawłowski - do września 1951 roku
- 4 Edward Popek - od września 1951r. do 1953 r
- 5 Tadeusz lub Lucjan Szwed - w latach 1953 –1954
- 6 Edward Popek – w latach 1954 – 1972
- 7 Jerzy Chrząstek jako drugi operator – pracował jednocześnie w Domu Kultury przy Cukrowni Rejowiec .
- 8 Tadeusz Nawrocki – po roku 1972

¹⁴ Staraniem dyrektora szkoły Stanisława Zwierzyńskiego czynne było przy szkole w Rejowcu wiosenno-wakacyjne kino na świeżym powietrzu (od 1 maj1 do końca sierpnia) . W zasadzie wstęp na poszczególne projekcje był wolny . widownie zapełniała młodzież szkolna i starsi mieszkańcy miasteczka . Przychodzono całymi rodzinami . jedyną niedogodnością była zależność od warunków atmosferycznych . Malowano białą farbą duży ekran .Skrzydło południowe .Aparaturę projekcyjną obsługiwali nauczyciele posiadający odpowiednie przeszkolenie . Pracowali w ramach opieki nad dziećmi w czasie wakacji szkolnych . Ostatnie projekcje odbyły się na wakacjach po roku szkolnym 1958/59.